

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

**ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม**
Effective Change

ระดับดีเด่น

จังหวัดร้อยเอ็ด

โครงการร้อยเอ็ดร่วมใจ อนุรักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่

เมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวได้ก่อร่างสร้างชุมชนเล็กในป่าใหญ่ขึ้นมา ปัจจุบันคือบ้านหนองบัวดงทำเลดอนใหญ่ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์บนพื้นที่ประมาณ 1,200 ไร่ มีประชากร 966 คนมีวิถีชีวิตตามบรรพบุรุษตัดไม้มาใช้สอยเก็บของป่าดำรงชีพได้ตลอดปี มีพืชพรรณที่หลากหลาย อาทิ พืชสมุนไพร เห็ดนานาชนิด และไม้พะยุง เป็นต้น ชาวบ้านจะไม่ตัดไม้พะยุงมาใช้ด้วยเชื่อว่าเป็นพญาไม้ใครนำมาใช้จะแพ้กัยหากนำมาใช้ทำได้เฉพาะจั่วอยู่บนที่สูงเท่านั้นไม่เหยียบย่ำอยู่เบื้องล่าง ต่อมาในปีพ.ศ. 2554 – 2556 มีการบุกรุกจากขบวนการจากเครือข่ายนอกหมู่บ้านลักลอบตัดไม้พะยุงเป็นจำนวนมากซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนและกระทำการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายชาวบ้านจึงรวมตัวกันปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าอย่างหวงแหน

สำนักร่วม ปกป้องป่า-รักษพะยุง อย่างยั่งยืน

ในเบื้องต้นชาวบ้านรวมกลุ่มกันออกลาดตระเวน
ผลัดเปลี่ยนเวรยามสร้างป้อมเฝ้าระวังสกัดกั้นการลักลอบ
ตัดไม้พะยุง เมื่อวัด บ้าน โรงเรียน องค์การบริหารส่วน
ตำบลข้างเขื่อนกั้นน้ำกำลังกัน จึงได้เกิดโครงการ
ปลูกป่า-บวชป่าชุมชนทำเลดอนใหญ่ เฉลิมพระเกียรติ
ในปี 2556 พร้อมทั้งกลุ่มจิตอาสาพิทักษ์ป่าชุมชนดงท่าเล
ดอนใหญ่ขึ้น ต่อมาจังหวัดร้อยเอ็ดยื่นมือมาช่วยเหลืออย่าง
เป็นรูปธรรมโดย**จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด** เพื่อ
การอนุรักษ์ป่าแบบบูรณาการ **มีการตั้งคณะทำงานเพื่อ
สำรวจพื้นที่ป่า** ดันหาสภาพความเป็นจริง **และสร้างความรู้
ความเข้าใจให้กับชุมชนผ่านกลุ่มจิตอาสา** ทั้งในรูปแบบการ
พูดคุย การจัดเสวนาแลกเปลี่ยน และระดมความคิดเห็น เพื่อ
เลือกสรรแนวทางเหมาะสม และเห็นชอบร่วมกันในการจัดตั้ง
โครงการร้อยเอ็ดร่วมใจอนุรักษ์ป่าชุมชนดงท่าเลดอนใหญ่

ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มจิตอาสาพิทักษ์ป่าชุมชนดงท่าเลดอนใหญ่
มีจำนวน199คน จิตอาสาทุกคนล้วนแต่มีเป้าหมายที่ชัดเจนใน
การร่วมกันรักษาผืนป่าแห่งนี้ให้อุดมสมบูรณ์ สืบสานเพื่อ
ประโยชน์ของชุมชน และท้องถิ่นร่วมกันโดยได้รับการสนับสนุน
เงินทุน อุปกรณ์สิ่งของจากจังหวัด พลังของชาวบ้าน
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ร่วมสนับสนุนกลุ่มจิตอาสาที่จัดแบ่งออกเป็นทีม 6 ทีม
เฝ้าเวรยามผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เพื่อเป็นจุดสกัด มีการ
ประสานงานเพื่อจัดการปัญหาจากอันเกิดจากผู้บุกรุกผ่าน
ศูนย์วิทยุสื่อสาร รวมถึงใช้เป็นช่องทางในการกระจายข่าวสาร

ให้ชาวบ้านได้รับทราบกันอย่างทั่วถึง อีกทั้ง ได้จัดทำ**ข้อมูลสำรวจและจดทะเบียนไม้พะยุง** พร้อมทั้ง**จัดตั้ง กฎ ระเบียบในการรักษาป่า** การเก็บของป่า และขุดคลองรอบป่าเพื่อเป็นแนวกันไฟและแนวเขตพื้นที่ป่าอีกด้วย หลักการสำคัญสำหรับการจัดการป่าชุมชน จะต้อง**ปรับเปลี่ยน ความคิดพหุติกรรมจากการทำลายป่ากลับมาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก**นำไปสู่การแก้ปัญหาตามบริบทของชุมชน โดยจังหวัดและเครือข่ายได้**จัดกิจกรรมต่างๆ** ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมปลูกป่าและบวชป่า เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชุมชนปลูกจิตสำนึกประชาชน เยาวชนและสร้างขวัญกำลังใจแก่กลุ่มจิตอาสาอย่างต่อเนื่องในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชน โดยเฉพาะในกิจกรรม **“ดรูป่าไม้”** เพื่อ**สืบทอดการรักษาป่าส่งต่อให้กับเด็ก** และได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบชุมชน โดยการระดมทุนและการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัด สร้าง **“ศูนย์เรียนรู้การอนุรักษ์ป่าชุมชน**

ดงท่าเลดอนใหญ่” เป็นที่ศึกษาดูงานให้กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ป่าสมบูรณ์ชุบชีวิตหล่อเลี้ยงชุมชน

ชุมชนได้อนุรักษ์ไม้พะยุงและพันธุ์พืชพื้นถิ่นภาคอีสาน มีต้นพะยุงขนาดใหญ่เส้นรอบวงมากกว่า 80 ซม. เพิ่มจำนวนต้นพะยุงจาก 1,376 ต้น เป็น 1,426 ต้น และมีไม้ขนาดใหญ่ชนิดต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น ยางนา กระจ่าง กระจ่าง มีอายุมากกว่า 100 ปี ฯลฯ

สามารถแก้ปัญหาภัยแล้ง มีการขุดบ่อน้ำบาดาล 2 บ่อ ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร และใช้การอุปโภคบริโภคในชุมชน

สร้างงานสร้างรายได้ให้ชาวชุมชนจากการผลิตจากป่า ที่อาศัยอยู่ 200 ครัวเรือน ๗ละ 5,000 บาท/ปี รวมทั้งปีคิดเป็นรายได้ของชุมชน 1,000,000 บาท/ปี

มีการตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จิตอาสา เพื่อออมเงินและสมาชิกสามารถฝากกู้ยืมเงินได้ อีกทั้งมีเงินปันผลจากการออม ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 400,000 บาท

เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน ๗สานพลังร่วม **“บวร”** คือ บ้าน วัด โรงเรียน ต้นแบบในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของจังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาตินอกห้องเรียนที่สำคัญและเป็นที่ศึกษาดูงานและวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ

ขยายผลไปอีก 2 พื้นที่ **ป่าชุมชนบ้านน้ำคำและบ้านโนนสว่าง** จังหวัดร้อยเอ็ด

โมเดลร้อยเอ็ดร่วมใจอนุรักษ์ ป่าดงทำเลดอนใหญ่ แบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

- การลักลอบตัดไม้พะยุงลดลงและเป็น 0 ภายใน 5 ปี
- มีภาคีเครือข่ายประชาชนบริการจัดการและปกป้องป่าชุมชน
- เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ขั้นตอน 2 ป 3 ช

ปกปัก = ปกปักรักษาผืนป่า

ปราบปราม = ร่วมกันตรวจสอบ ป้องกันและจับกุมผู้กระทำความผิด

เชิญชวน = เชิญชวนเข้าร่วมภาคีเครือข่ายจิตอาสาร่วมดำเนินการ

ช่วย = พัฒนาศักยภาพ/ให้ข้อมูลและฝึกอบรม และสร้างจิตสำนึก

เฝ้าดู = ประกาศเกียรติคุณ

5 ขั้นสู่ความสำเร็จ

1. รับฟังปัญหา วิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน
2. สำรองสภาพปัญหาจริงและจัดเวทีประชาคม
3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่า
4. การจัดกิจกรรมร้อยเอ็ดร่วมใจอนุรักษ์ป่าชุมชน ดงทำเลดอนใหญ่ให้ยั่งยืน
5. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ

INPUT

OUTPUT

ผลสำเร็จ

ด้านสังคม = กลุ่มจิตอาสาเข้มแข็ง

- สมาชิกกลุ่มจิตอาสาเพิ่มขึ้น
- เกิดความรักความสามัคคีในชุมชนและภาคเครือข่าย เกิดเป็นชุมชน “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน
- ปัญหาบุกรุกป่าลดลงปัจจุบันไม่ปัญหาบุกรุกป่า
- พะยุงขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น จากจำนวน 1,376 ตัน ในปี 2558 เป็น 1,426 ตันในปัจจุบัน

ด้านเศรษฐกิจ

ประชาชนมีรายได้จากผลผลิตจากป่า 200 ครัวเรือน ๗ ละ 5,000 บาท/ปี

ด้านสิ่งแวดล้อม

- การอนุรักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่พื้นที่ 1,200 ไร่
- ไม้พะยุงขนาดใหญ่เส้นรอบวงมากกว่า 80 ซม. เพิ่มจาก 1,376 ตัน เป็น 1,426 ตัน

ด้านการศึกษา

เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาตินอกห้องเรียนที่สำคัญ และเป็นแหล่งศึกษาอบรม ศึกษาดูงานและศึกษาวิจัยของหน่วยงานต่างๆ

ขยายผล

-ป่าชุมชนบ้านบ้านน้ำดำ

-ป่าชุมชนบ้านโนนสว่าง